Sześciokąt foremny i siedmiokąt foremny

0.1 Sześciokąt foremny.

Sześciokąt foremny ma sześć boków $a = R$ równych promieniowi R okręgu opisanego na tym sześciokącie i składa się z sześciu trójkątów równobocznych o długości boków $a = R$ i kątach $\alpha = \dfrac{\pi}{3}$ w mierze łukowej lub 60^0 stopni.

Konstrukcja sześciokąta foremnego wpisanego w okrąg. Niżej podamy konstrukcje sześciokąta foremnego wpisanego w dany okrąg o promieniu R i środku w punkcie O przy pomocy cyrkla i linijki bez skali.

Mianowicie, zakreślamy okrąg o środku w punkcie O i promieniu R. Następnie wybieramy na okręgu wierzchołek A sześciokąta $ABCDEF$ i cyrkiel o rozwartości równej promieniowi R stawiamy w punkcie A zakreślając na okręgu wierzchołek B. Stawiamy cyrkiel w wierzchołku B i zanaczamy na okęgu wierzchołek C. Dalej w ten sam sposób zaznaczamy wierzchołki D, E, F sześciokąta foremnego $ABCDEF$. Łączymy wierzchołki A, B, C, D, E, F przy pomocy linijki i prowadzimy przekątne sześciokąta foremnego, jak niżej na rysunku

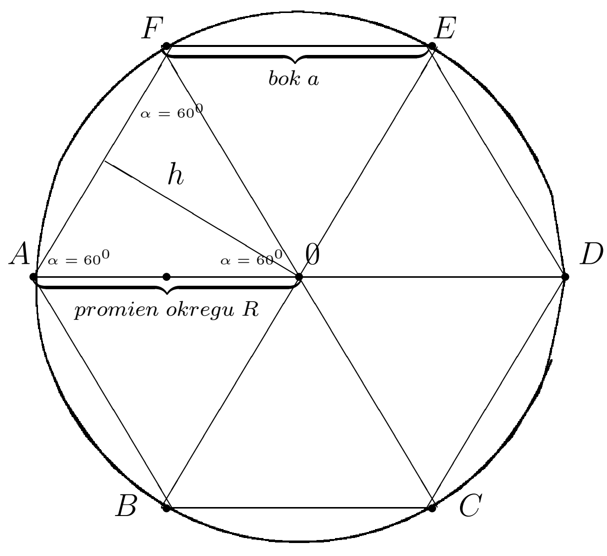

.

Sześciokąt foremny $ABCDEF$ składa się z 6-ciu trójkątów równobocznych o bokach długości $a = R$ i kątach $\alpha = 60^0$ przystających do trójkąta $\triangle AOF$. Obwód sześciokąta foremnego

$$Obwod \quad = 6R$$

Jak wiemy, wysokość h trójkąta równobocznego $\triangle AOF$ kreślona jest wzorem

$$h = \frac{R\sqrt{3}}{2}$$

Pole jednego trójkąta równoramiennego o boku R i wysokości h równe jest

$$P_{\triangle AOF} = \frac{1}{2}R * h$$

Obliczamy pole sześciokątów foremnego

$$P = 6\frac{1}{2}R * \underbrace{\frac{R\sqrt{3}}{2}}_{h} = \frac{3R^2\sqrt{3}}{2}.$$

Okrąg wpisany w sześciokąt foremny. Jest ogólna prawidłowość pomiędzy okręgiem opisanym na wielokącie foremnych i okręgiem wpisanym w wielokąt foremny. Mianowicie, środki tych okręgów leżą w jednym i tym samym punkcie. Wynika to z tej prostej racji, że dwusieczne kątów i symetralne boków wielokątów foremnych przecinają się w jednym punkcie.
Zatem, żeby w dany sześciokąt foremny wpisać okrąg należy poprowadzić symetralne co najmniej dwóch jego boków lub dwusieczne dwóch kątów. W ten sposób znajdziemy środek okręgu wpisanego w dany sześciokąt. Natomiast promień $r = h$ określony jest jako wysokść h trójkąta $\triangle AOF$. Niżej na rysunku widzimy okrąg o promieniu R opisany na sześciokącie foremnym $ABCDEF$ oraz okrąg o promieniu $r = h$ wpisany w sześciokąt foremny. Oba te okręgi mają wspólny środek w punkcie O.

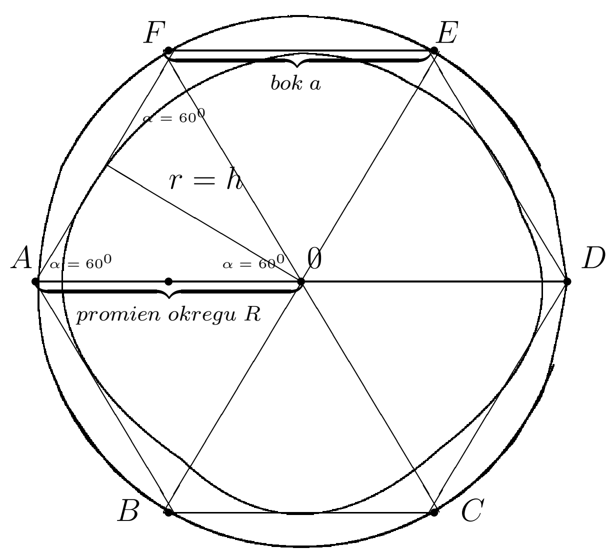

.

Istnieje prosta zależność pomiędzy promieniem $r = h$ okręgu wpisanego w sześciokąt foremny i promieniem R okręgu opisanego na sześciokącie foremnym. Mianowicie

$$\frac{r}{R} = \frac{h}{R} = \frac{R\sqrt{3}}{2R} = \frac{\sqrt{3}}{2}.$$

0.2 Siedmiokąt foremny.

Siedmiokąt formny należy do wielokąty foremnych o ilości boków równej liczbie pierwszej $p = 7$. Konstrukcja dokładna wielokątów foremnych o liczbie pierwszej $p = 7, 11, ...;$ boków jest niemożliwa przy pomocy cyrkla i linijki, z wyjątkiem liczb pierwszych Fermata $p = 2^{2^k} = 3, 5, 17, 257, ...;$ gdy $k = 0, 1, 2, 3, ...;$. Natomiast zawsze można wykonać konstrukcję z niewielkim błędem.

Konstrukcja siedmiokąta foremnego wpisanego w okrąg. Niżej podamy przybliżonąną konstrukcję siedmiokąta foremnego wpisanego w dany okrąg o promieniu R i środku w punkcie O przy pomocy cyrkla i linijki bez skali.

Odcinek MO o długości promiemienia $R = |MO|$ dzielimy na połowę przez poprowadzenie symetralnej odcinka MO przy pomocy cyrkla i linijki. Zaznaczamy punkt P w połowie odcinka MO oraz punkt G, jak naniżej rysunku.

Stawiamy cyrkiel w punkcie G i rozwartością cyrkla równą długości odcinka PG zakreślamy łuk i zaznaczamy wierzchołek siedmiokąta A przecięcia łuku z promieniem okręgiem. Dalej odkładamy tą samą rozwartością cyrkla punkty B, C, D, E, F. Łączymy te punkty punkty linjką. W ten sposób narysowaliśmy siedmiokąt foremny $ABCDEFG$ wpisany w okrąg o promieniu R.

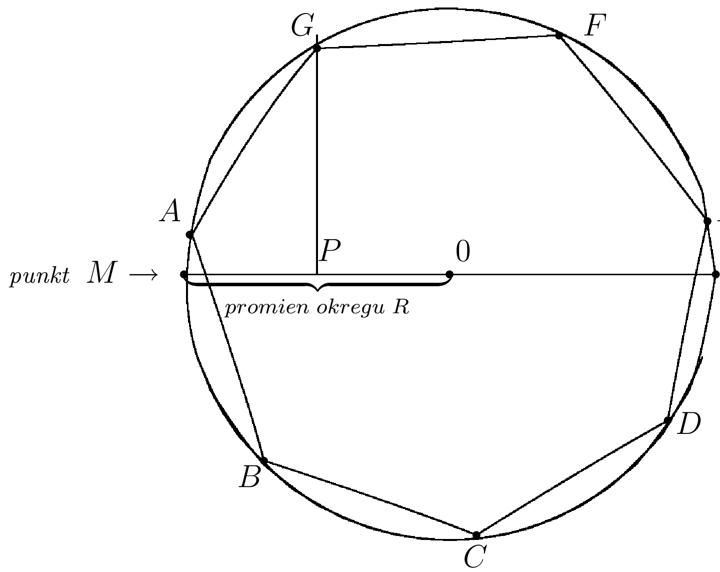

.

Jasne, że jeżeli boki siedmiokąta foremnego ròwne są

$$a = |AB| = |BC| = |CD| = |DE| = |EF| = |FG|$$

to obwòd

$$obwod : \quad 7a$$

Okrąg wpisany w siedmiokąt foremny. Jest ogòlna prawidłowośċ pomiędzy okręgiem opisanym na wielokącie foremnych i okręgiem wpisanym w wielokąt foremny. Mianowicie, środki tych okręgòw leżą w jednym i tym samym punkcie. Wynika to z tej prostej racji, że dwusieczne kątòw i symetralne bokòw wielokątòw foremnych przecinają się w jednym punkcie.
Zatem, żeby w dany siedmiokąt foremny wpisaċ okrąg należy poprowadziċ symetralne co najmniej dwòch jego bokòw lub dwusieczne dwòch kątòw. W ten sposòb znajdziemy środek okręgu wpisanego w dany siedmiokąt. Natomiast promieṅ $r = h$ określony jest jako wysokśċ h tròjkąta $\triangle AOG$. Niżej na rysunku widzimy okrąg o promieniu R opisany na siedmiokącie foremnym $ABCDEFG$ oraz okrąg o promieniu $r = h$ wpisany w siedmiokąt foremny.

Oba te okręgi mają wspólny środek w punkcie O.

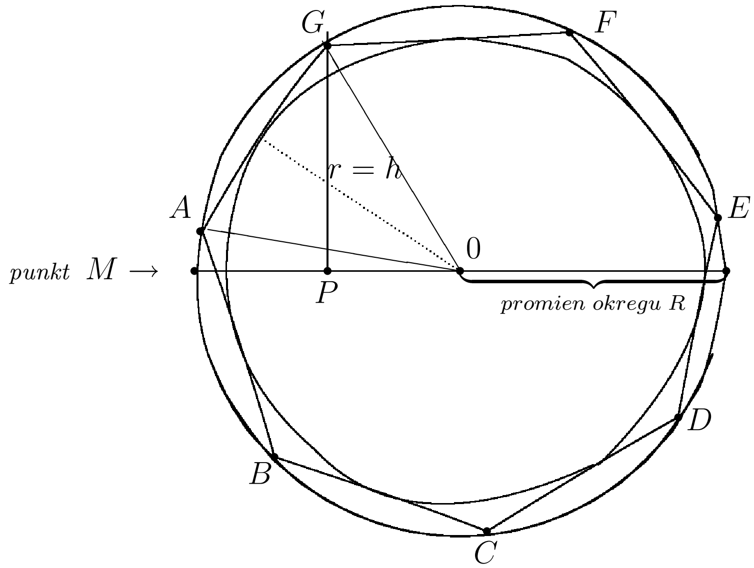

Związki miarowe w siedmiokącie foremnym. Związki miarowe w siedmiokącie foremnym opisane są prostymi wzorami przez funkcje trygonometryczne.
Mianowicie pole siedmiokąta foremnego

$$P_{ABCDEFG} = \frac{7}{4} cot \frac{\pi}{7}.$$

Promień okręgu wpisenego w siedmiokąt foremny r

$$r = \frac{a}{2\tan\frac{\pi}{7}},$$

i promień okręgu opisanego na siedmiokącie foremnym R

$$R = \frac{a}{2\sin\frac{\pi}{7}}.$$

Skąd wynika prosty związek pomiędzy promieniami r i R

$$\frac{r}{R} = \cos\frac{\pi}{7} \approx 0.900969...;$$

Prof. dr Tadeusz STYŚ Warszawa, 20-ty luty, 2019.